

Kinderboekenschrijver Edward van de Vendel

'Elke goede docent houdt van verhalen'

p.p.
p.p.
p.p.

o op
eise
o 50

nd
Limburg

CV

Naam

Edward van de Vendel

Geboren

1 augustus 1964 in Leerdam

Opgegroeid in

Beesd (Betuwe)

Opleiding

Deed als laatste student examen op de Pedagogische Academie (nu pabo) – en slaagde met een 10!

Carrière

Werkte vijftien jaar als leerkracht en directeur in het basisonderwijs, om zich daarna full-time te richten op het schrijven van kinderboeken.

Maakte

Meer dan vijftig boeken: van prentenboeken en kinderpoëzie tot boeken voor 16+

Griffel

Kreeg dit jaar zijn zevende Zilveren Griffel, voor het boek *Toen kwam Sam*.

Meest bekroonde boek

Voor de dichtbundel *Superguppie* kreeg hij zowel een Zilveren Griffel als de Woutertje Pieterse prijs (de laatste samen met illustrator Fleur van der Weel).

Kinderboekenweek 2012

Hiervoor maakte hij samen met Fleur van der Weel het prentenboek *Hallo*.

Als kinderboekenschrijver is Edward van de Vendel van alle markten thuis.

Hij schrijft teksten voor prentenboeken, gedichten voor kinderen en jongeren, liedjes, verhalen voor beginnende en gevorderde lezers, informatieve boeken en jongerenromans. Veel van zijn werk komt tot stand in het café waar wij hem ontmoeten. Juist hier vindt hij de rust om te schrijven.

Je bent lang leerkracht geweest en hebt zelfs samen met andere leerkrachten en ouders je eigen basisschool opgericht. Was dat vanuit een bepaalde visie op onderwijs?

Niet specifiek. Ik werkte eerst op een protestants-christelijke school. Er was een groep leerkrachten die meer wilde vernieuwen en een groep die meer hechtte aan de traditie. Met dat laatste is op zich niks mis, maar het was voor ons een mooie aanleiding om voor onszelf te beginnen. Zo konden we alles vanaf het begin af aan opbouwen en onze eigen methodes kiezen. Die school bestaat overigens nog steeds: de Icarus in Heemstede.

In 2001 ben je gestopt met lesgeven. Wat mis je en wat helemaal niet?

Ik vond het fantastisch om les te geven. Van jongs af aan werd ik al aangetrokken door de romantiek van de (toen nog) marmeren gangen en de geur van het schoolgebouw. Mijn vader was directeur van de protestants-christelijke school in ons dorp en ons huis lag tegen de school aan. Ik heb nooit spijt van mijn keuze gehad om leerkracht te worden, maar ben gestopt omdat ik meer tijd nodig had om te schrijven. Ik vind het wel jammer dat ik nu niet meer dagelijks van dichtbij het groeiproces van kinderen kan meemaken. Het was mooi om kinderen te zien ontdekken waar zij sterk in zijn. Wat ik niet mis? De papieren toestanden en de lange vergaderingen over lampionnen maken of hoe de sint dit jaar aan moet komen.

Zie je veel overeenkomsten tussen het vak van leerkracht en dat van kinderboekenschrijver?

Jazeker. Voor beide beroepen gelden volgens mij twee grote criteria. Het eerste is dat je verstand moet hebben van kinderen. Criterium twee is dat je een bijzonder iemand moet zijn. Je moet iets eigens hebben. Humor vind ik daarbij heel belangrijk.

Je schrijft in veel verschillende genres. Wat maakt jouw werk typisch Edward van de Vendel?

Dat is misschien de manier waarop ik met taal omspring. Ik wil dat de taal in mijn boeken ritme heeft. Je moet het kunnen voorlezen. Dat geldt zowel voor prentenboeken als voor jongerenromans. Ik schrijf ook op die manier: ik spreek de zinnen uit om te horen hoe het klinkt.

Op welk boek ben je het meest trots?

De boeken over Sam zijn voor mij wel heel speciaal omdat ze gaan over mijn familie. Sam is de hond van mijn neefje uit Canada: een Pyreneese berghond die op een dag zomaar kwam aanlopen. Heel toevallig was ik er op dat moment bij. Ik was toen voor een maand op bezoek. Net als mijn neefje raakte ik bevangen door die fantastische hond. Dat moest gewoon een boek worden!

Is alles in de boeken over Sam echt gebeurd?

Niet helemaal. Kix in het boek heet in werkelijkheid Matthew: maar dat is een onmogelijke naam voor Nederlandse kinderen. De karakters van Kix en zijn familieleden kloppen wel precies. Ik heb het verhaal hier en daar wel wat mooier gemaakt. In werkelijkheid liep Sam weg en is hij nooit meer teruggevonden. Maar in *De raadsels van Sam* vindt Kix hem uiteindelijk wel. Voor Matthew zijn de boeken nu een mooi monumentje voor zijn 'aanloophond'. Hij heeft ze thuis in zijn kast staan en is er erg trots op, ook al zijn ze in het Nederlands en kan hij ze niet zelf lezen.

Hoofdpersoon Tepper in *Zootje* was hier zegt: 'Soms is nep toch echt.' Hoe echt is fantasie volgens jou?

Zootje, het fantasievriendje van Tepper, helpt hem om met zijn problemen om te gaan. Het komt vaak voor dat kinderen fantasievriendjes hebben. Maar verbeelding is voor elk kind van belang. Dat is ook een reden om veel boeken aan te bieden. Door verhalen worden kinderen gesterkt. Vroeger leerden kinderen aan de hand van sprookjes hoe ze zich in het leven moesten gedragen, nu vervult jeugdliteratuur die rol. Denk bijvoorbeeld aan de strijd tussen goed en kwaad in de boeken over Harry Potter.

'Ik spreek de zinnen uit om te horen hoe het klinkt'

Er is in jouw boeken vaak een spanning tussen de veilige binnenwereld van de hoofdpersoon en de harde buitenwereld. Moeten kinderen door volwassenen worden beschermd of juist worden geconfronteerd met de werkelijkheid?

Je moet de middenweg bewandelen. De ouders in mijn boeken zijn, zoals de meeste ouders, heel liefdevol. Maar ze kunnen niet voorkomen dat hun kinderen toch worden geconfronteerd met problemen zoals bijvoorbeeld scheiding, een demente opa of de dood. Dat zijn wezenlijke dingen waarvan je kinderen niet kunt weghouden. Maar een kind moet wel echt kind kunnen zijn. Iedereen put uit zijn kindertijd. Als je geen kind hebt kunnen zijn, is dat een handicap voor je hele leven.

De kinderen in jouw boeken zijn enerzijds heel kwetsbaar en gevoelig, maar anderzijds ook heel heldhaftig. Wat kunnen volwassenen van kinderen leren?

Dapper zijn! Kinderen zijn vaak heel dapper, vooral als ze uit een veilig nest komen. Er zijn in het leven vaak momenten dat je iets moet durven. Dat intrigeert mij. Op dit moment ben ik een jongerenroman aan het schrijven. De eerste zin daarvan luidt: 'Nu komt alles op Oliver aan.' Ik wil schrijven over momenten waarop je een belangrijke keuze moet maken. De eerste stap is het onderkennen van het probleem. De tweede stap is bedenken wat jij eraan kunt doen. Dat doet mij denken aan een fragment uit *De gebroeders Leeuwenhart* van Astrid Lindgren. Om zichzelf en zijn broer te redden, moet Kruiemel letterlijk in een afgrond springen. Kruiemel aarzelt. Maar de woorden van zijn broer trekken hem over de streep: 'Als je het nu niet durft, ben je een lor en dan zul je altijd een lor blijven.' Dat is een belangrijk thema in mijn werk geworden.

Uit: Hoera voor superguppie.
Tekst: Edward van de Vendel.
Illustraties: Fleur van der Weel.
Uitgeverij Querido.

Uit: Superguppie. Tekst: Edward van de Vendel.
Illustraties: Fleur van der Weel. Uitgeverij Querido.

gupp
Alle guppies die ik had
zwommen nu
in onze kat -
tenis je waarschijnlijk zijn er dood.
Mij want nu,
nu,
met zijn poep.
Er is er één maar die hij miste.
O - omdat hij zich vergiste?
Katie dum en van de tel?
Of waarom die ene veel te steef?
Maakt een vic,
kan me niet schelen.
Iedereen dat hele kluppie
heb ik deze in z'n oppie.
Superguppie in mijn kom.
Er nog zijn -
daar gaat het om.

21

Uit: Draken met stekkers. Tekst: Edward van de Vendel.
Illustraties: Floor de Goede. Uitgeverij Querido.

Uit: Opa laat zijn tenen zien. Tekst: Edward van de Vendel.
Illustraties: Floor de Goede. Uitgeverij Querido.

Is het onontkoombaar dat kinderen hun fantasie en vermogen om zich te verwonderen kwijtraken naarmate ze ouder worden?

Nee, ik denk dat ook volwassenen vaak nog veel fantasie hebben. Ze vinden vaak dezelfde dingen leuk als kinderen: over de rolband lopen op Schiphol bijvoorbeeld, of flessen in de glasbak gooien. Het verschil is alleen dat kinderen alles voor de eerste keer meemaken. Dat maakt alles nóg fantastischer of nóg enger.

Je hebt eens gezegd dat je gedichten probeert te schrijven met een eerste zin als sterke drempel en een nieuw inzicht aan het eind, gevangen in een nieuw en helder beeld. Is dat nog steeds zo?

Ja, maar dat moet je niet zien als een vast recept. Bij de gedichten voor *Superguppie* wil ik vooral dat kinderen één klein dingetje voortaan anders gaan bekijken. Bijvoorbeeld de knoop van hun broek. In het gedicht *Knoop* wordt een half losse knoop voorgesteld als een huilend gezichtje: *Knoopje heeft zijn ogen open, / maar er hangt een draadje uit. / Heeft het knoopje zitten huilen, / zonder mond, / zonder geluid?* De ik-persoon begrijpt plotseling ook waarom hij huilt: *Omdat ik stond te trekken. / Dom en stom, / want wist ik niet / dat knoopjesnekken kunnen rekken / tot ze knappen?* Aan het eind van het gedicht komt boontje om zijn loontje: *O, ik ben een knopendoder, / daarom dus / dat jankgezicht. / Nu moet ik straf - wat is die straf? / De hele week / mijn broek niet dicht.*

De titel *Superguppie* is ontleend aan een van de gedichten uit de eerste bundel. In dat gedicht doet de kat een graai in de vissenkomp. *Superguppie* is de enige die overleeft. Het gedicht eindigt dan met: *liever dan dat hele kluppie / heb ik deze in z'n uppie. / Superguppie in mijn kom. / Er nog zijn - daar draait het om.* Die laatste zin, is dat voor jou een levensmotto?

Het is natuurlijk een knipoog naar Shakespeare: *To be or not to be, that's the question*. Het gaat om de held die heeft overleefd. En het heeft ook iets van: pluk de dag, geniet van wat er op dat moment is.

Samen met illustrator Floor de Goede heb je twee bundels gemaakt met stripgedichten (*Opa laat zijn tenen zien* en *Draken met stekkers*). Kun je iets vertellen over jullie samenwerking?

Het is heel verrassend om te zien hoe hij mijn gedichten in stripvorm vertaalt. Soms maakt hij een grapje in de tekst expliciet. 'Mama die bezig was eieren te leggen' beeldt hij bijvoorbeeld gehurkt af boven een paasei, met een mandje paaseieren in haar hand.

Maar Floor brengt ook een heel nieuwe laag aan. In het gedicht *De glazen deur* laat hij bijvoorbeeld heel concreet zien wat er gebeurt als een jongen en een meisje die elkaar op vakantie ontmoeten een andere taal blijken te spreken: hun spreekballonnen ketsen af en landen doelloos op het strand. Ineens zijn de kinderen letterlijk van elkaar gescheiden.

Heb je de indruk dat jouw stripgedichten een springplank kunnen zijn naar poëzie?

Ik hoop het. Veel kinderen hebben niet eens in de gaten dat het gedichten zijn. Maar het is wel een eerste kennismaking. Als ik op scholen kom, willen kinderen altijd eerst een stripgedicht horen. Kinderen zijn altijd erg gericht op de plaatjes in een boek. Daarnaast is humor voor hen heel belangrijk.

Wat kan een school doen om het leren te bevorderen?

Allereerst veel voorlezen. Onderzoek bewijst dat voorlezen een positief effect heeft op alle vakken, dus er kan best wat tijd van andere vakken worden afgesnoept. Elke goede docent houdt volgens mij van verhalen. Als je voorleest, gebeurt er iets: het brengt verbinding tot stand. Verder is het belangrijk dat een school goede kinderboeken aanschaft en elke dag tijd inruimt om kinderen vrij te laten lezen.

Wat zijn je plannen voor de toekomst?

Ik ben bezig met het derde deel van de Sofie-reeks: ook weer samen met Floor de Goede. De tekst van de verhalen wordt afgewisseld met veel tekeningen, stripjes, liedjes en allerlei wetenswaardigheden in kaders. Opnieuw een samenspel van tekst en beeld dus. ■

'Als je geen kind hebt kunnen zijn, is dat een handicap voor je hele leven'

